

gezag ontleenend. Die autoriteit, die het strafrecht dan moet dragen en bezielen, rust tenslotte, voorzoover zij niet een andere inkleeding is van de oude *volonté générale*, op een nieuw geloof, het geloof aan de mythe van staat en volk. Deze autoriteit is van den rechtsstaat het tegendeel; zij is de apotheose van de macht van het als staat georganiseerde volk.

Tegenover de autoriteit van dien machtsstaat is aan de goddelijke instelling der overheid als den eenigen grond van haar gezag vast te houden. Niet in de overtuiging van de waarde van het overheidsgezag, niet in de overtuiging dat zij haar gezag aan God ontleent, ligt de grond van haar autoriteit, maar aan het feit dat het zoo is. De autoriteit is er, ook waar de overtuiging bij overheid of onderdaan mocht ontbreken.

Wel verre van dat deze leer op absoluteering van het staatsgezag zou uitloopen is zij daarvan juist een onverzoenlijke tegenstander. De geheele geschiedenis van het Calvinisme, dat voor de souvereiniteit Gods als bron ook voor het overheidsgezag steeds onvoorwaardelijk heeft gebogen, is daar om het te bewijzen.

Die leer geeft aan het overheidsgezag een vasten grond, maar stelt ook een grens eraan. Zij gaat uit van een plicht tot gehoorzamen, zij kent niet een onbeperkt wederstandsrecht. Maar zij kent een grens der gehoorzaamheid, en zij geeft een grondslag voor wettelijke regelen en instellingen die strekken om de overheid binnen de haar gestelde perken te houden, voor een zoodanige inrichting van den staat dat niet alleen het gezag zich kan doen gelden, maar tegelijk de vrijheid geëerbiedigd worde. Daaraan is in den rechtsstaat ook de regel *nulla poena sine lege* dienstbaar, die den eisch stelt, en zekerheid wil geven, dat, gelijk heel het staatsbestel, ook de strafoplegging zich voltrekke naar den regel van het recht.